

Gintautas Zabiela, KU Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas

Lietuvos virsmo į Viduramžius archeologiniai indikatoriai

Valstybės laikotarpis (Lietuvoje – Viduramžiai) yra kokybiškai naujas visuomenės raidos etapas, kurio pradinis etapas sunkiai apčiuopiamas istorinių šaltinių pagalba. Valstybinio laikotarpio pradžią padėti nustatyti gali ir archeologiniai duomenys. Archeologiniais valstybės buvimo indikatoriais gali būti laikomi materialinėje kultūroje matomi bendri jos raidos bruožai, savo raiška aiškiai peržengiantys atskiros genties ar genčių grupės teritoriją. Tokie bruožai geriau pastebimi kapinynų medžiagoje. Tai deginimo papročio išsialėjimas bei degintinių plokštinių kapinynų atsiradimas. Visa tai įvyksta XII a. Tarp gyvenviečių ir įtvirtinimų dėl nelyginamai mažesnio jų archeologinių kasinėjimų skaičiaus unifikacijos tendencijos pastebimos silpniau. Čia jos daugiau reiškiasi per įtvirtinimų skaičiaus sumažėjimą. Iš kitų archeologinių argumentų dėmesys atkreiptinas ir į lietuviškų sidabrinių lydinių pasirodymo laiką, kuris taip pat gali būti datuojamas XII a. antra puse. Šie archeologiniai duomenys paremia turimus istorinius duomenis apie Lietuvos valstybės susikūrimą XII a. antroje pusėje.